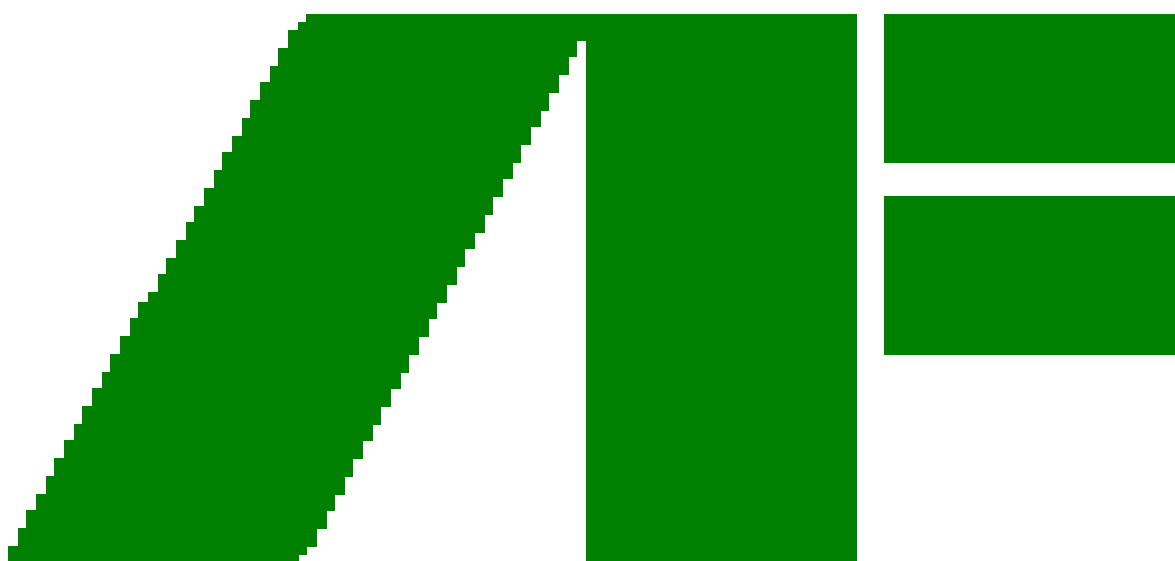

Analyseinstitut for Forskning

Forpligtende samarbejde mellem
sektorforskningsinstitutioner og universiteter

Working papers 2000/1
ISSN: 1399-8897

The Danish Institute for Studies in
Research and Research Policy
Finlandsgade 4
DK-8200 Aarhus N
www.afsk.au.dk

**Forpligtende samarbejde mellem
sektorforskningsinstitutioner og universiteter**

Kamma Langberg

Claus Sørensen

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse.....	1
1. Indledning.....	2
2. Begrundelser for indgåelse af samarbejdsaftaler.....	6
2.1 Overførsler af ydelser på særlige vilkår.....	6
2.2 Ændrede rammevilkår for institutionerne.....	8
2.3 Styrkelse af forskning og/eller undervisning indenfor et særligt felt.....	9
3. Aftalernes grad af specifikation og forpligtelse.....	11
4. Samarbejdsområder.....	13
5. Mange samarbejdspartnere. Case: Institut for Fødevarer sikkerhed og Toksikologi.....	14
6. Centersamarbejde. To CASES: 'Skov & Landskab' og 'Geocentret'.....	17
6.1 Center for Skov, Landskab og Planlægning.....	18
6.1.1 Formål og hensigt med dannelsen af <i>Skov & Landskab</i>	18
6.1.2 De medvirkende institutioner i Skov & Landskab.....	19
6.1.3 Skov & Landskabs arbejdsområder og ledelse.....	20
6.2 Geocentret:.....	21
6.2.1 Formålet med dannelsen af Geocentret.....	21
6.2.2 De medvirkende i institutioner i Geocentret.....	22
6.2.3 Geocentrets arbejdsområder.....	23
6.3.4 Geocentrets organisation og ledelse.....	24
7. Afsluttende kommentarer og perspektiver for det videre arbejde.....	25
Liste over forkortelser.....	27

1. Indledning

Formålet med notatet er at give en oversigt over forskellige former for samarbejde mellem sektorforskningsinstitutioner og universiteter - set fra sektorforskningsinstitutionernes side. Oversigten er indgået i Analyseinstituttets undersøgelse af ledelse af forskningsinstitutioner i forbindelse med projektet Forskningsledelse under forandring. Notatet er udarbejdet i samarbejde med Sektorforskningens Direktørkollegiums (SEDIRK) ERFA-gruppe om samarbejdsrelationer mellem sektorforskningen og universiteter.

Sektorforskningsinstitutionerne samarbejder bredt: de samarbejder med hinanden, de samarbejder med ministerier, de samarbejder med andre offentlige institutioner, de samarbejder med private virksomheder, og de samarbejder med universiteter. Samarbejdet foregår på mange niveauer: den enkelte forsker kan samarbejde uformelt med andre forskere med samme forskningsinteresse, uanset om disse er ansat på andre sektorforskningsinstitutioner eller på et universitet, og institutionerne kan som helhed have indgået formelle samarbejdsaftaler.

I forbindelse med evalueringer af både enkeltinstitutioner og hele fagområder, kan evalueringer og fremtidige strategiforslag indeholde forslag om, at et bestemt område skal opprioriteres. Denne opprioritering kan institutionerne iværksætte på flere måder, hvor et øget samarbejde kan være en af flere. For en institution kan måden, hvorpå man kan omstille/styrke et bestemt forskningsområde være, at tilknytte en forskningsprofessor til institutionen eller f.eks. at lave en samarbejdsaftale med en anden institution, hvor denne anden institution stiller seniorforskere/lektorer til rådighed som vejledere for yngre forskere.

Samarbejde på institutionsniveau kan måles på mange måder: et mål er hensigten om samarbejde, som det fremgår af samarbejdsaftaler og lignende, andre mål fokuserer på resultatet af samarbejdet som for eksempel antal fælles forskningsansøgninger og fælles artikler. De fælles artikler kan inden for nogle fag bedst måles ved hjælp af citationsindeks og tilsvarende, for andre er dette ikke hensigtsmæssigt. Da resultatmålene er stærkt fagafhængige, og dette notat skal opfattes som en indledende tværgående undersøgelse, er

undersøgelsen overvejende begrænset til de formelle samarbejdsaftaler på institutionsniveau.

Udgangspunktet for arbejdet med samarbejdsaftaler var oprindeligt enkeltaftaler, der havde stor betydning for den enkelte sektorforskningsinstitution. Nogle sektorforskningsinstitutioner har således dominerende enkeltaftaler, der kan være aftaler, der dækker hele institutionen eller som har stor strategisk betydning; hvor andre har en lang række af aftaler, der kan afspejle, at institutionen arbejder indenfor et tværfagligt felt med mange forskellige faglige indfaldsvinkler. For at belyse spredningen i arten af aftalestruktur er nogle enkelte cases beskrevet, der drejer sig om *Institut for Fødevarerikkerhed og Toksikologi*, centersamarbejdet mellem *Forskningscentret for Skov & Landskab*, *Institut for Økonomi, Skov og Landskab* på Landbohøjskolen, og *Skovskolen* og centersamarbejdet i forbindelse med *Geocentret*.

En del af aftalerne kan senere udvikle sig både uformelt og formelt for eksempel gennem nye aftaler. Det betyder, at nogle af samarbejdsaftalerne ikke afspejler det faktiske samarbejde, idet samarbejdet både kan komme til at indeholde flere aspekter, end det der står i aftalen og omvendt, at samarbejdet mister indhold og betydning, hvis for eksempel begrundelsen for indgåelse af aftalen falder bort.

Materialet er samlet ind i løbet af 1999. Den første del bestod af de samarbejdsaftaler, som blev fremsendt til Direktør Niels Elers Kock til brug for SEDIRKS ERFA-gruppens møde d. 1. juni 1999 på Forskningscentret for Skov & Landskab. Disse samarbejdsaftaler dannede - sammen med telefoniske henvendelser - baggrund for et mindre notat, der blev udsendt til sektorforskningsinstitutionerne forud for mødet d. 1. juni. Diskussionen på mødet og kommentarerne til notatet og fremlæggelsen indgik i det videre arbejde. En af kommentarerne var, at nogle institutioner havde et uformelt samarbejde om forskningsprojekter, der havde stor betydning for institutionerne, så dette aspekt blev indføjet i det spørgeskema med en systematisk opdeling af samarbejdsområder, der blev udarbejdet efter mødet.

Spørgeskemaet blev fremsendt til alle sektorforskningsinstitutionerne sammen med en opfordring fra SEDIRK ved Direktør Arendt B. Josefsen om at udfylde skemaet, samt at fremsende yderligere materiale. Oplysningerne fra skemaerne og samarbejdsaftalerne er blevet suppleret med oplysninger fra institutionernes hjemmesider, og der er i enkelte tilfælde hentet yderligere oplysninger direkte hos institutionerne.

Herefter blev der udarbejdet et mundtligt oplæg til SEDIRK's møde på GEUS d. 14. september 1999. Kommentarerne herfra sammen med yderligere oplysninger fra enkelte institutioner er indgået i den sidste del af arbejdet.

De konkrete samarbejdsaftaler, der omtales, er alle skriftlige, forpligtende aftaler om et eller flere mere eller mindre veldefinerede områder, og de er som hovedregel underskrevet af direktionen og dekan eller rektorat. Karakteristisk for disse samarbejdsaftaler er, at de for sektorforskningsinstitutionens vedkommende er indgået med støtte dvs. godkendelse fra bestyrelsens side og for universiteternes vedkommende støtte fra fakultetsrådet eller konsistorium. Det er disse underskrifter, der her har er afgørende for betegnelsen 'formelle samarbejdsaftaler'.

Datamaterialet består således af

- de enkelte samarbejdsaftaler
- spørgeskemaer (udfyldt af sektorforskningsinstitutionerne)
- hjemmesider (sektorforskningsinstitutionernes og universiteternes)
- uddybende kommentarer fra enkeltinstitutioner

Skema 1.1 Formelle samarbejdsaftaler, der indgår som datamateriale

Nr.*	Aftaleår	Universitet**	Sektorforsknings-institution**	Resortministerium
1	1967	DTU	DFU	Fødevareministeriet
2	1991	KVL	SVIV/SVS	Fødevareministeriet
3	1991	AU	Risø	Forskningsministeriet
4	1991	KVL	FSL	Miljø- og Energiministeriet
5	1994	KVL	DFU	Fødevareministeriet
6	1995	KU	DFU	Fødevareministeriet
7	1995	KVL	SSL	Fødevareministeriet
8	1995	DTU	Risø	Forskningsministeriet
9	1996	KVL	Risø	Forskningsministeriet
10	1996	KU	AKF	(Amter & kommuner)
11	1997	KU	DBL	Udenrigsministeriet
12	1997	KVL	SJFI	Fødevareministeriet
13	1998	KVL	DFU	Fødevareministeriet
14	1998	Edinburgh University	AKF / SØM	(Amter & kommuner)
15	1998	AU/HHA	SFI	Socialministeriet
16	1998	KU	AKF	(Amter & kommuner)
17	1999	DTU	Risø	Forskningsministeriet
18	1999	DTU	Risø	Forskningsministeriet
19	1999	DTU	Risø	Forskningsministeriet
20	1999	SDU	SJFI	Fødevareministeriet
21	1999	KVL + Sveriges Landbruksuniversitet	FSL	Miljø- og Energiministeriet
22	1999	KVL	FSL	Miljø- og Energiministeriet
23	1999	HHK	RCB	Forskningsministeriet
24		Generel aftale	KMS	Bolig- og Byministeriet
25	1998	AU	DMU	Miljø- og Energiministeriet
26	1998	RUC	DMU	Miljø- og Energiministeriet
27	#	KU	AMI	Arbejdsministeriet
28	#	KU	AMI	Arbejdsministeriet
29	#	University of Illinois	GEUS	Miljø- og Energiministeriet
30	Udløb 1995	University of Tennessee	GEUS	Miljø- og Energiministeriet
31	1995	Hebrew University of Jerusalem	GEUS	Miljø- og Energiministeriet
32	1998	KVL	GEUS	Miljø- og Energiministeriet
(33)	1995	KU	GEUS (betænkning om Geocentret)	Miljø- og Energiministeriet
(34)		Se tabel 5.2	IFT (FDIR)	Fødevareministeriet

* Nummereringen er foretaget i forbindelse med dette projekt. Numrene anvendes senere i notatet

** Der er en liste over forkortelserne sidst i notatet

Endelig udgave af aftale mangler

2. Begrundelser for indgåelse af samarbejdsaftaler

For en del af de medvirkende sektorforskningsinstitutioner er det indskrevet i resultatkontrakter, strategiplaner og lignende, at de skal samarbejde med andre institutioner indenfor deres område; men det er ikke den egentlige begrundelse for samarbejde. De egentlige grunde til at indgå i et samarbejde er mere konkrete og tjener bestemte, veldefinerede formål.

Ud fra de foreliggende samarbejdsaftaler, tegner der sig tre hovedbegrundelser for indgåelse af samarbejdsaftaler:

- Overførsel af ydelser på særlige vilkår
- Ændrede rammevilkår
- Styrkelse af forskning og/eller undervisning indenfor et særligt felt

2.1 Overførsler af ydelser på særlige vilkår

Både sektorforskningsinstitutioner og universiteter er offentlige institutioner, og de har som sådanne en forpligtelse til at optimere den samlede offentlige anvendelse af forskning og udvikling.

Hvis nogle institutioner har monopol på bestemte opgaver, og andre skal bruge resultatet, og der samtidigt er indført regler om indtægtsdækket virksomhed, salg af produkter til markedspris mv. kunne dette forhindre, at de andre offentlige institutioner benyttede sig fuldt ud af den forskning som det offentlige allerede havde betalt for.

Begrundelsen for at indføre hel eller delvis brugerbetaling for ydelser leveret af den offentlige sektor har bl.a. været, at man ikke har ønsket konkurrence på ulige vilkår med private virksomheder; derfor er prisen ofte blevet sat så den både dækker de variable omkostninger, der er forbindelse med at skrive en enkelt rapport, et enkelt kort etc. ud og dækker en del af de faste omkostninger.

Hvis man betragter 'det offentlige' under et, så ville det, at en offentlig virksomhed betaler mere end de variable omkostninger til en anden kunne forhindre at indsamlet viden anvendes fuldt ud af 'det offentlige' selvom 'det offentlige' havde betalt for det. Skulle der

betales 'fuld pris' ville effekten herudover være en omfordeling af de faste udgifter mellem institutionerne; en sådan omfordeling ville gøre det mere vanskeligt at overskue det samlede offentlige budgetter.

For det offentlige under ét kan det således være en forudsætning for en fornuftig optimering, at de priser, der gælder mellem konkrete offentlige institutioner, ikke er de samme som de priser, der gælder for andre. I samtlige af de mere vidtgående aftaler er overførsel af ydelser med rabat eller uden betaling et centralt element. Men der er også aftaler, der udelukkende vedrører en sådan overførsel.

Der overføres ydelser til særlige priser i to situationer:

1. Sektorforskningsinstitutionen producerer noget, som universiteterne betaler et beløb for under nogle særlige betingelser.

Et eksempel på denne model er Kort- og Matrikelstyrelsens (KMS) standardkontrakt (aftale 11) mellem KMS og universiteterne. Der er her tale om, at en sektorforskningsinstitution er producent af kort (data), som andre er brugere af.

2. Universiteterne har monopol på noget, som sektorforskningsinstitutionerne har brug for.

Et eksempel er universiteternes monopol på tildelingen af kandidat- og ph.d.-grader. Her har flere sektorforskningsinstitutioner indgået aftaler med universiteter om 'rabat' i forhold til betalingen for vejledningen af de indskrevne ph.d.-studerende. Et eksempel på en sådan aftale er standardaftalen mellem KVL og de institutioner - herunder 11 sektorforskningsinstitutioner - der indgår i 'GS-samarbejdet' (aftale 13).

Flere af aftalerne indebærer en form for *bytte af ydelser*. Et eksempel på et sådant bytte, er samarbejdsaftalen (aftale 1) fra 1967 mellem det daværende Fiskeriministeriums Forsøgslaboratorium (FF), der i dag er en del af Danmarks Fiskeriundersøgelser og Den polytekniske Lærestanstalt, det nuværende DTU. Her aftaltes det, at FF "mod at der af laboratoriets vederlagsfrit ydes en vis undervisning i fiskeindustri" [ikke skal betale for benyttelse af laboratorielokaler i de] "kommende bygninger".

2.2 Ændrede rammevilkår for institutionerne

Institutioner og forskningsmiljøer kan reagere på ændrede rammevilkår på forskellig vis. Hvis et politikområde flyttes på grund af en ministerieomlægning f.eks. sammenlægningen af Landbrugs- og Fiskeriministeriet i 1994 med virkning fra 1995, kan det medføre, at der sker ændringer for forskningsinstitutioner med tilknytning til ministerierne. Andre ændringer kan være bortfald af bevillinger til et bestemt område, hvor forskningsinstitutioner eller andre aktører kan vurdere, at de har en interesse i at fastholde et konkret forskningsmiljø.

Et eksempel på hvordan ændrede rammevilkår kan påvirke organisationsformen er samarbejdet (aftale 15) mellem Socialforskningsinstituttet (SFI), Økonomisk Institut, AU og Nationaløkonomisk Institut, HHA i forhold til Center for Labour Market and Social Research (CLS). De tre institutioner havde en fælles interesse i at beholde et forskningscenter, der havde oparbejdet et netværk, en selvstændig forskningsprofil mv. Oprindeligt var der tale om et uformelt forskningssamarbejde om blandt andet en 'arbejdsmarkedsshop' mellem to universitetsinstitutioner (AU og HHA). Dette samarbejde blev senere udbygget og formaliseret som et center, der fik støtte fra Grundforskningsfonden. I de år CLS har eksisteret er samarbejdet blevet intensiveret og antal af samarbejdspartnere er vokset. Da Grundforskningsfonden stoppede bevillingen, besluttede institutionerne at fortsætte samarbejdet, og SFI blev inddraget som en aktiv tredje part. De to universitetsinstitutioner havde hver for sig et begrænset antal forskere med arbejdsmarkedet og sociale forhold som emne, SFI havde både et ønske om en tæt forbindelse til universitetsmiljøer og et ønske om at etablere en forskerskole, hvor parterne i CLS kunne udgøre en kerne i samarbejdet om en ph.d.-uddannelse.

Statens Jordbrugsøkonomiske Institut fik i 1994 tilføjet forskningsområdet 'fiskeriøkonomi' og skiftede navn til Statens Jordbrugs- og Fiskeriøkonomiske Institut (SJFI). I forbindelse med styrkelsen af dette nye forskningsområde på SJFI, er der indgået en samarbejdsaftale (aftale 10) med Det Samfundsvidenskabelige fakultet på Syddansk Universitet i 1999 (i praksis SUC, som er en del af det fusionerede Syddansk Universitet). Et væsentligt element i aftalen er udarbejdelsen af en årlig rapport med baggrund i EU's fælles fiskeripolitik. Herudover indeholder samarbejdsaftalen erklæringer om, at man kan indgå fælles aftaler om forskningsprojekter og forskningsprofessorater, at man vil lade forskere indgå i rådgi-

vende og koordinerende funktioner på tværs; og at man forpligter sig til bedst mulig fælles udnyttelse af faciliteter. Der nedsættes et fælles koordinationsudvalg med 2-3 repræsentanter fra hver institution.

2.3 Styrkelse af forskning og/eller undervisning indenfor et særligt felt

Styrkelse af forskningen og/eller undervisningen indenfor et bestemt felt er den oftest nævnte begrundelse for en formaliseret samarbejdsaftale, og det er der en strukturel begrundelse for:

Sektorforskningsinstitutionerne er ofte oprettet som en følge af konkrete rådgivnings- eller vejledningsbehov, der ikke har kunnet opfyldes af andre institutioner; det betyder, at sektorforskerne ofte har en specialviden - herunder empiriske kompetencer - der ikke findes på universiteterne. Omvendt er universiteterne forpligtet til at kunne udbyde forskningsbaseret undervisning indenfor hele fagområder, hvilket medfører, at universitetsinstitutionerne ofte dækker mere bredt og dermed, at universitetsforskerne ved et institut som gruppe betragtet dækker et bredere område. Når universiteterne skal undervise inden for specielle områder, der er dækket af sektorforskningsinstitutionerne kan denne undervisning med fordel udbydes i samarbejde med sektorforskningsinstitutionerne, og omvendt kan sektorforskningsinstitutionerne med fordel trække på forskere inden fra universiteterne, når enkelt områder skal opprioriteres.

Nogle af aftalerne tager udgangspunkt i snævre forskningsområder, hvor den ene part allerede har opbygget en faglig kompetence, det gælder f.eks. aftalerne mellem Risø og DTU (aftale 17, 18 og 19).

Andre aftaler er en følge af en opprioritering af et område, det gælder f.eks. det fælles professorat mellem Danmarks Fiskeriundersøgelser (DFU) og Københavns Universitet (aftale 6). Denne aftale skal 'styrke og integrere forskning og undervisning inden for...[et konkret område]'

Aftalen mellem Bornholm Forskningscenter (RCB) og Institut for Ledelse, Politik og Filosofi ved Handelshøjskolen i København (HHK) fokuserer på forskningen. Formålet er at 'styrke forskningsmiljøerne på begge institutioner' (aftale 23).

I slutningen af 1980'erne var der bl.a. hos erhvervet, ressortministeriet, forskere et generelt ønske om at styrke forskningen og undervisningen indenfor skov- og landskabsområdet. Dette førte til en samling af en række mindre miljøer gennem dannelsen af sektorforskningsinstitutionen Forskningscentret for Skov & Landskab (FSL), der allerede fra starten i 1991 fik et formaliseret samarbejde med IØSL, KVL (aftale 4). Aftalen er meget omfattende, der er således tale om gensidig repræsentation i bestyrelse og lignende; at KVL's videnskabelige medarbejdere kan virke som forskningsledere for ansatte på FSL; at ansatte på FSL underviser på KVL; at der er fælles informations- og publikationsaktiviteter; fælles finansiering af ph.d.-studier og fælles internationalt forskningssamarbejde. Hertil kommer, at aftalen også indebærer etablering af fælles lokaler, og at der i aftalen er en fordeling af udgifter ved bygningen og fordeling af kvm. i bygningen.

Aftalens tekst om internationalt samarbejde er blandt andet udmøntet i en aftale fra 1999 (aftale 21) mellem IØSL, KVL; FSL og *Institutionen för Sydsvensk Skogsvetenskap, Sveriges Landbruksuniversitet*. Denne aftale omfatter etablering af fælles forskningsprojekter, fælles master- og ph.d.-kurser, seminarier, efteruddannelseskurser og ekskursioner; samarbejde om formidling (herunder fælles konferencer) og kostbart forskningsudstyr.

Denne aftale på skov og landskabsområdet er en ud af flere aftaler, som institutter ved KVL har indgået med sektorforskningsinstitutioner om både forskning og undervisning, hvor samarbejdsaftalen fra 1997 (aftale 12) mellem KVL og Statens Jordbrugs- og Fiskeriøkonomiske Institut (SJFI) er en anden.

Samarbejdsaftalen fra 1994 mellem KVL og Danmarks Fiskeriundersøgelser (DFU) om det relativt lille fiske-sygdoms-område (aftale 5), afspejler både skift i organisationsstrukturer og aktive beslutninger om at opprioritere området. Man kunne således se samarbejdsaftalen som en følge af mere uformelt samarbejde, som en følge af en opprioritering af området fra KVL's side eller som en følge af, at området målt i antal forskere er så lille, at det er

helt nødvendigt for disse forskere med et tæt samarbejde, der foregår i de samme fysiske rammer. Historisk set var der først en forsker fra KVL, der beskæftigede sig med området, så blev projekter med hjemsted på KVL støttet af Fiskeriministeriet, herefter besluttede ministeriet at opprioritere området ved at oprette en afdeling af en sektorforskningsinstitution, der fik en fysisk placering på KVL, herefter besluttede KVL at opprioritere området. Aftalen omfatter undervisning på alle niveauer, deling af faciliteter og forsknings- og undervisningsmaterialer, fælles projekter, fælles kongresindlæg mv.

3. Aftalernes grad af specifikation og forpligtelse

Aftalerne varierer fra meget specifikke aftaler til meget generelle aftaler, ligesom de varierer i graden af forpligtelse, fra de meget forpligtende til mindre forpligtende aftaler.

Aftalerne kan således inddeles efter graden af specifikation og graden af forpligtelse som det fremgår af nedenstående skema. Numrene henviser til de aftalenumre, der er angivet i skema 1.1. Inddelingen er sket efter ordlyden af de foreliggende samarbejdsaftaler, og ikke efter en konkret vurdering af indholdet af dette samarbejde.

I vurderingen af hvor forpligtende et givent samarbejde er, fokuseres der således på parternes pligter ”parterne skal...”, og ikke på de muligheder samarbejdsaftalen åbner op for ”parterne kan...”. Uanset dette vil aftalerne, hvis der er tale om at parterne repræsenteres gensidigt i hinandens udvalg, kategoriseres som meget forpligtende. Det samme gør sig gældende for centerdannelser/samarbejder.

Hvad angår vurderingen af, om samarbejdet er specifikt eller generelt, fokuseres der her på, om der i aftalen eksplicit nævnes konkrete samarbejdsområder. Der er altså i højere grad tale om en tekstanalyse, end en egentlig vurdering af indholdet af det konkrete samarbejde, som det kommer til udtryk i det daglige.

Skema 3.1 Samarbejdsaftalernes grad af specifikation og forpligtelse

	Meget specifik	Specifik/generel	Meget generel
Meget forpligtende	4. KVL/FSL 5. KVL/DFU 6. KU/DFU 10. KU/AKF 12. KVL/SJFI 13. KVL/DFU 15. AU,HHA/SFI 16. KU/AKF 17. DTU/Risø 18. DTU/Risø 19. DTU/Risø 22. KVL/FSL 24. XXX/KMS 25. AU/DMU 26. RUC/DMU		9. KVL/Risø 11. KU/DBL
Forpligtende		1. DTU/DFU 2. KVL/SVIV, SVS 3. AU/Risø 8. DTU/Risø 20. SDU/SJFI	21. KVL,SLU/FSL 23. HHA/RCB 30. UT/GEUS 32. KVL/GEUS
Hensigtserklæring			7. KVL/SSL 31. HUU/GEUS

Som det fremgår, er 15 af de i alt 26 aftaler i kategorien "meget forpligtende/meget specifik", mens der kun er to aftaler i kategorien "hensigtserklæring/meget generel".

Der er således ikke belæg for at konkludere meget andet end, at 15 af aftalerne er mere konkret formulerede end de øvrige.

4. Samarbejdsområder

I de mere specifikke samarbejdsaftaler er de områder, der samarbejdes om, f.eks. konferenceafholdelse direkte nævnt, i andre mere generelle aftaler, nævnes konkrete områder ikke, men der har udviklet sig en praksis, der indebærer tilbagevendende samarbejde. I tabel 4.1 er oplysningerne fra spørgeskemaerne samlet. Det var oprindeligt tanken, at lave en analyse med udgangspunkt i antal aftaler, men da aftalerne er meget forskellige¹, er vurderingen, at det centrale er **om**, der samarbejdes om et bestemt område, og ikke antallet af samarbejdsprojekter indenfor en bestemt kategori for den enkelte institution.

Tabel 4.1 Institutioner med samarbejde med universiteter fordelt på områder

Samarbejde om	Antal institutioner med formelle aftaler	Antal institutioner med andre aftaler	Antal institutioner i alt med aftaler
Afholdelse af konferencer	6	3	9
Deltagelse i internationalt samarbejde	6	1	7
Forskningsudstyr	12	0	12
Materiale (data)	12	2	14
Lokaler, herunder laboratorier	13	1	13
Mobilitet mellem institutionerne (udstationering)	7	1	8
Rådgivning	5	0	5
Projekter	14	3	17
Publikationer	11	2	13
Bibliotek	3	0	3
Seminarrækker	7	2	9
Undervisning generelt	9	0	9
Undervisning på ph.d.-niveau	16	4	18
Undervisning på specialniveau	11	3	14
Efteruddannelses tilbud	2	2	4
(Forsknings)professorat/ adjungeret professor	7	2	9

¹ En del af institutionernes aftaler vil indgå i en netværksundersøgelse, som Analyseinstitut for Forskning er ved at udarbejde.

Som det ses er der relativt flest institutioner, der indgår samarbejde om konkrete projekter og om undervisning på ph.d.-niveau. De andre 'store' samarbejdsområder er samarbejde om forskningsudstyr; materialer, herunder data; lokaler, herunder laboratorier; publikationer og undervisning på specialniveau.

5. Mange samarbejdspartnere.

Case: Institut for Fødevarerikkerhed og Toksikologi

Institut for Fødevarerikkerhed og Toksikologi (IFT) er et institut under Fødevaredirektoratet (FDIR)². FDIR har status som et sektorforskningsinstitut, en status der 'fulgte med' da Levnedsmiddelstyrelsen, som Institut for Toksikologi var en del af, blev flyttet fra Sundhedsministeriet over i Fødevareministeriet og lagt sammen³ med det daværende Veterinærnærdirektorat.

IFT rådgiver om sikkerhed ved kostens indhold af tilsætningsstoffer, næringsstoffer, forurenings, pesticidrester, naturlige toksiske stoffer i planter, sygdomsfremkaldende mikroorganismer, antibiotikaresistens og starterkulturer samt nye levnedsmidler. Baggrunden for rådgivningen er blandt andet instituttets egen forskning inden for toksikologi og mikrobiologisk og genteknologisk sikkerhed. Institutet deltager i EUs, OECDs og FAO/WHOs risikovurderingsarbejde. Institutet udfører endvidere undersøgelser af forebyggende karakter om sammenhæng mellem kostfaktorer og forskellige sygdomme.

Institutet rådgiver Fødevareministeriet generelt, men eksempelvis også Miljøstyrelsen, Skov- og Naturstyrelsen om den sundhedsmæssige risiko ved kemiske stoffer og produkter, genteknologisk fremstillede organismer og deres produkter samt generel miljøforurening af jord, vand og luft. Denne rådgivning tager også udgangspunkt i egen forskning og deltagelse i nationalt og internationalt risikovurderingsarbejde.

Institutet består af en Sekretariats- og Udredningsafdeling, Afdelingen for Almen Toksikologi, Afdelingen for Biokemisk og Molekylær Toksikologi og Afdelingen for Mikrobiologi og Sikkerhed. Institutets fagområder går således både på tværs af den 'traditionelle' universi-

² Fødevaredirektoratet (FDIR) havde tidligere betegnelsen Veterinær- og Fødevaredirektoratet (VFD).

³ Der var ikke tale om en 'ren' flytning/sammenlægning, men også en delvis omorganisering af området.

tetsomdeling af fag og på tværs af administrative områder, hvilket blandt andet betyder at institutionen har mange samarbejdspartnere.

IFT har 34 formelle samarbejdsaftaler på en række enkeltområder, og 23 uformelle aftaler. Dertil kommer 10 aftaler, hvor karakteren af aftalen ikke umiddelbart kan fastlægges. Endelig har IFT et løbende, uformelt samarbejde med Danmarks Farmaceutiske Højskole om anvendelse af forskningsudstyr og et samarbejde med Evalueringscentret om evaluering af Veterinæruddannelsen. IFT lægger sig således i spidsen, når det drejer sig om antallet af formelle samarbejdsaftaler, blandt de institutioner, vi har set på.

Tabel 5.1 Samarbejdsaftalerne mellem Institut for Fødevarerikkerhed og Toksikologi og andre fordelt efter samarbejdsområde og art

Samarbejde om	Antal formelle aftaler om	Antal aftaler i alt om
Afholdelse af konferencer	1	2
Deltagelse i internationalt samarbejde	4	13
Forskningsudstyr		1
Lokaler, herunder laboratorier		3
Projekter	18	32
Publikationer	7	8
Undervisning på ph.d.-niveau	4	10
Undervisning på specialniveau	2	2
Efteruddannelsesstilbud	2	4
Censoraftaler	5	5
Evaluering af undervisningsforløb		1

Som det fremgår, er hovedvægten af aftalerne koncentreret på samarbejde om konkrete projekter, både nationalt og internationalt. Dette tyder på, at forskningsmedarbejderne på IFT har et velfungerende netværk af danske og udenlandske forskere, de kan trække på i forbindelse med deres arbejde. At IFT desuden er ganske aktiv, når det drejer sig om internationalt samarbejde, peger i samme retning.

Tabel 5.2 IFT's samarbejdsaftaler fordelt på samarbejdspartnere og på aftalens art

Samarbejdspartner	Antal formelle aftaler	Antal aftaler i alt
Athens Universitet		1
Bristol University		1
Compton Laboratory		2
Connell University		1
Danmarks Farmaceutiske Højskole	3	4
Danmarks Tekniske Universitet	4	7
DJF	2	2
DMU	1	1
Gent Universitet		1
GEUS	1	1
Hamburg Universitet		1
Hannover Universitet	1	1
Helsinki Universitet.	2	2
Hohenheim Universitet		2
Hvidovre Universitetshospital		1
Insbruck Universitet		1
Institut Pasteur		1
KVL	6	13
Københavns Universitet	10	14
Lunds Universitet		1
Münster Universitet		1
North Carolina State University	1	1
Odense Universitetshospital	1	1
Pavia Universitet.	1	1
Risø	1	1
Roskilde Universitets Center	4	4
SSI		3
Stanford University	1	2
Stockholm Universitet		1
Stuttgart Universitet		1
Sveriges Landbrugs Universitet	1	1
SVS	1	2
Syddansk Universitet	1	3
Universitetet i Milano	1	1
University of Nebraska		1
University of Surrey	1	1
Vrije Universitet		1
Zürich Universitet		1
Aalborg Universitetscenter	2	3
Århus Universitet	1	1

Da nogle af aftalerne involverer flere institutioner, er der umiddelbart en uoverensstemmelse mellem en simpel sammentælling af ovenstående, der giver 90 aftaler overfor de faktiske 67 aftaler. Det ses, at IFT har samarbejde med 40 forskellige institutioner.

Videre kan man af ovenstående se, at samarbejdspartnerne geografisk fordeler sig med 16 danske institutioner med 61 aftaler, 20 europæiske institutioner med 24 aftaler og fire institutioner fra USA med fem aftaler.

6. Centersamarbejde. To CASES: 'Skov & Landskab' og 'Geocentret'

Begrebet 'centersamarbejde' i relation til samarbejde mellem sektorforskningsinstitutioner og universiteter har flere forskellige betydninger, der kan gå fra hensigtserklæringer til meget faste aftaler. En centerdannelse adskiller sig bl.a. fra almindeligt projektsamarbejde ved som hovedregel ikke at ophøre, når et bestemt, på forhånd defineret mål, er opnået. Centerdannelserne har karakter af at være mere generelle, mens almindelige projektsamarbejder har et specifikt mål for øje. Enkelte centre dækker over en række af sammenhængende projekter.

Centrene er meget forskellige, nogle er med mure, andre uden, nogle har fusionsagtig karakter, mens andre igen er mere løse. Fælles for dem alle er dog, at de er etableret med den klare hensigt at styrke forskningen indenfor moderinstitutionernes områder. Der kan både være tale om en generel styrkelse, men også styrkelse af helt specifikke områder. Dertil kommer, at nogle af institutionerne har en række andre mål, f.eks. at styrke forskeruddannelsen eller rådgivningen på området.

I denne undersøgelse drejer det sig om aftale 14 om SØM-samarbejdet mellem Edinburgh University og AKF, aftale 15 mellem Aarhus Universitet, Handelshøjskolen i Aarhus og SFI om etableringen (fortsættelsen) af CLS, aftalerne 17 og 18 mellem DTU og Risø om etablering af fællesprogrammer og endelig aftale 19 mellem DTU og Risø om Dansk Polymercenter og om etableringen af Geocentret, aftale 33 og etableringen af Center for Skov, Landskab & Planlægning, aftale 22. De to sidste er nærmere beskrevet i det følgende.

6.1 Center for Skov, Landskab og Planlægning

Center for Skov, Landskab og Planlægning (Skov & Landskab) er et forpligtende samarbejde mellem Forskningscentret for Skov & Landskab (FSL), Skovskolen og Institut for Økonomi, Skov og Landskab (IØSL) på den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole (KVL). Samarbejdet er fastlagt gennem en vedtægt, en fælles centerkontrakt⁴, et fælles arbejdsprogram, en fælles strategiplan og med fælles ledelse.

Centret er et resultat af drøftelser, ført i 1998-99, mellem FSL og IØSL om mulighederne for at udvide det allerede eksisterende samarbejde, der havde baggrund i samarbejdsaftalen mellem FSL og KVL fra 1991. Disse drøftelser resulterede i, at man opnåede enighed om at etablere *Skov & Landskab*. *Skov & Landskab* er etableret pr. 31. januar 2000. Ud over de oprindelige deltagere i centersamarbejdet er Skovskolen indgået i samarbejdet.

6.1.1 Formål og hensigt med dannelsen af *Skov & Landskab*

Formålet med samarbejdet og centerdannelsen er at skabe et kompetencecenter vedrørende skov, landskab og planlægning, der kan danne rammen om den nationale indsats på området.

Centerdannelsen skal styrke den faglige synergi og koordination indenfor det område, der allerede eksisterer mellem IØSL og FSL. Det er hensigten, at centerdannelsen skal være medvirkende til, at den fælles pulje af ressourcer udnyttes bedre, samt at tiltrække nye ressourcer til området. Inddragelsen af Skovskolen i samarbejdet styrker uddannelsen og vidensformidlingen generelt indenfor området. Herudover øges fagområdets gennemslagskraft, idet de tre institutioner kan optræde samlet udadtil.

Skov & Landskab har som erklæret mål, at være et internationalt kompetencecenter, der udfører forskning på internationalt niveau. *Skov & Landskab* skal, udover forskning, deltage i uddannelse af ph.d.- og kandidatstuderende indenfor sit område.

⁴ FSL og Skovskolen vil fortsat have en resultatkontrakt med Miljø- og Energiministeriet, hvor KVL har en udviklingskontrakt i lighed med andre universiteter. Centerkontakten binder de tre selvstændige institutioner sammen i et forpligtende samarbejde.

6.1.2 De medvirkende institutioner i Skov & Landskab

Forskningscentret for Skov & Landskab (FSL) er en selvstændig sektorforskningsinstitution under Miljø- og Energiministeriet. FSL skal skabe og formidle viden om skov, landskab og planlægning. FSL's arbejdsområde er skov, pyntegrønt, park og landskab, by- og landsplanlægning samt friluftsliv og turisme. Resultaterne er rettet mod en praktisk anvendelse i de pågældende sektorer, hvor de skal danne grundlag for en bæredygtig og flersidig forvaltning. FSL har til opgave at bidrage til, at Miljø- og Energiministeriets forvaltnings- og lovgivningsarbejde baseres på den nyeste danske og internationale viden. FSL skal desuden deltage i uddannelsen af ph.d.-studerende indenfor sit område.

FSL ledes af en bestyrelse på 14 medlemmer, hvor Miljø- og Energiministeriet udpeger formanden. Den daglige ledelse varetages af en direktør i samarbejde med ledelsesgruppen. FSL er organiseret i fire fagafdelinger samt et sekretariat. For hver af de faglige afdelinger er der nedsat et rådgivende udvalg, som bistår FSL med planlægning og prioritering af arbejdet.

FSL's indtægter kommer dels fra finanslovsbevillinger, dels fra indtægtsdækket og indtægtsgivende virksomhed. Ca. 45 procent af FSL's budget består af finanslovsmidler. FSL's indtægter var i 1998 66,5 mio. kr., hvoraf de 29,1 mio. kr. var finanslovsbevilling. FSL's personaleforbrug i årsværk var i 1998 119 årsværk, fordelt med 7 chefer, 78,6 forskere og seniorforskere og 33,4 teknisk-administrativt personale. Hertil kommer 18 igangværende ph.d.-studier.

Institut for Økonomi, Skov og Landskab (IØSL) er et institut under Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole (KVL), og har som kerneområde økonomisk og fysisk planlægning. Forskningsindsatsen rettes mod politiske, juridiske, økonomiske, økologiske, funktionelle og æstetiske problemstillinger i relation til jordbrug, skovbrug og havebrug.

Undervisningsmæssigt har instituttet hovedansvaret for jordbrugsøkonomiuddannelsen, skovbrugsuddannelsen og landskabsarkitektuddannelsen samt for overbygningsprogrammerne miljø- og naturressourceøkonomi, landskabsforvaltning og "forestry in developing countries". Derudover er instituttet ansvarlig for metode- og projektundervisningen (MOP) på KVL.

IØSL havde i 1998 ca. 86 ansatte fordelt på 64 videnskabelige medarbejdere, herunder 8 professorer, 24 docenter og lektorer og 22 teknisk-administrativt personale. 70 medarbejdere var finanslovsfinansierede, mens 16 var lønnet af indtægtsgivende eller indtægtsdækket virksomhed.

IØSL er underlagt de regler, der i øvrigt gælder for institutter på KVL (statut 99), og disse er godkendt som særstyreordning for KVL jf. Universitetsloven. Instituttet ledes af en institutbestyrelse bestående af formand, der også er institutbestyrer, næstformanden samt seks valgte medlemmer.

Skovskolen, som hører under Miljø- og Energiministeriet, har ansvaret for uddannelsen af bl.a. skov- og landskabsingeniører, naturvejledere, skovarbejdere og for efteruddannelse indenfor området. Skolen havde i 1998 indtægter på 46,5 mio. kr., hvoraf 22,7 mio. kr. var finanslovsbevilling. Skolen havde i 1998 90 årsværk. Skolen ledes af en bestyrelse og en forstander.

6.1.3 Skov & Landskabs arbejdsområder og ledelse

Skov & Landskabs arbejder med forskning og udvikling indenfor følgende arbejdsområder 'skov og pyntegrønt', 'park og landskab', 'planlægning og friluftsliv' samt tværgående videnbehandling, herunder videnskabsteori.

Skov & Landskab rådgiver ministerier og erhverv indenfor sit arbejdsområde. Opgaver vedrørende 'overvågning' er en følge af, at FSL er dansk fagdatacenter og nationalt referencecenter for Det Europæiske Miljøagentur indenfor områderne skov, friluftsliv og turisme, samt bymiljø. Overvågningen vil finde sted i form af indsamling, lagring og bearbejdning af data for udvalgte områder. Overvågningen skal desuden styrke den rådgivende virksomhed i forhold til det administrative og politiske system. Herudover skal *Skov & Landskab* deltage i uddannelsen af studerende indenfor områderne skovbrug, landskabsforvaltning og landskabsarkitektur på KVL, samt områder, der falder ind under *Skov & Landskabs* faglige arbejdsområde. Herudover skal *Skov & Landskab* kunne anvendes i undervisningen på beslægtede uddannelsesinstitutioner.

Centrets daglige ledelse varetages af IØSL's institutbestyrer, FSL's direktør og Skovskolens forstander i fællesskab, hvor ordførerskabet går på skift, bistået af et centersekretariat. Den overordnede ledelse ligger hos en centerbestyrelse bestående af 14 personer. De personer, der tilknyttes centret, bevarer deres ansættelsesforhold ved henholdsvis Skovskolen, IØSL og FSL med de rettigheder og pligter, der følger heraf.

6.2 Geocentret:

Geocentret er et samarbejde mellem fem institutioner: Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelser (GEUS), Dansk Lithosfærecentrum (DLC), Geologisk Museum (GM), Geografisk Institut (GGI) ved Københavns Universitet samt Geologisk Institut (GLI), ligeledes ved Københavns Universitet.

Baggrunden for at påbegynde arbejdet var Geocenterbetænkningen og efterfølgende regeringens hvidbog om en national forskningsstrategi, "Forskning i Perspektiv", fra 1995, hvori det bl.a. fremhæves, at mulighederne for samarbejde mellem universiteter og sektorforskningsinstitutioner skal udnyttes, hvor det er muligt.

Det er hensigten at samle disse fem institutioner under fælles tag i Københavns Universitets eksisterende bygninger på Øster Voldgade. Ombygningen forventes at være færdig i løbet af år 2001.

6.2.1 Formålet med dannelsen af Geocentret

De to overordnede formål med dannelsen af et Geocenter er:

- en styrkelse af forskningen og
- en bedre udnyttelse af laboratorier og andre tekniske faciliteter.

De involverede parter er enige om, at der med en sammenlægning af institutionerne og bofællesskab kan opnås betydelige synergieffekter på det forskningsmæssige område, og at bofællesskabet vil gøre det muligt at udnytte fælles laboratorier og andre tekniske faciliteter på en mere hensigtsmæssig måde. Herudover forventes det at sammenlægningen vil styrke undervisnings- og rådgivningsindsatsen.

6.2.2 De medvirkende institutioner i Geocentret

Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelser (GEUS) er en selvstændig sektorforskningsinstitution i Miljø- og Energiministeriet. GEUS blev oprettet i 1995 ved fusion af Danmarks Geologiske Undersøgelse og Grønlands Geologiske Undersøgelse. Instituttet har som hovedopgave at varetage dataindsamling og kortlægning samt forskning, rådgivning og formidling med det formål at øge kendskabet til de materialer, processer og sammenhænge, der har betydning for udnyttelsen og beskyttelsen af de geologiske naturværdier. Desuden bistår GEUS med administration af lovgivningen om udnyttelsen af råstofforekomster i Danmarks og Grønlands undergrund, herunder varetagelsen af statens tilsyn med efterforskningen og indvindingen af olie, naturgas, jordvarme mv. GEUS har ligeledes til opgave at deltage i uddannelsen af forskere indenfor sit område.

GEUS ledes af en direktion og en uafhængig bestyrelse udpeget af miljø- og energiministeren, samt to medlemmer valgt af GEUS' personale. GEUS er inddelt i fem faglige programområder, der er organiseret på tværs af 10 faglige afdelinger. Hertil kommer tre administrative afdelinger og direktionen.

GEUS finansieres dels af en finanslovsbevilling, der i 1998 var på 141,1 mio. kr. svarende til 61 procent af det samlede budget. Andre ca. 94,2 mio. kr. hidrørte fra forskningskontrakter og indtægtsdækkede opgaver for bl.a. private, inklusiv bevilling til DLC. I 1998 udgjorde antallet af medarbejdere 373, inklusiv de ph.d.-studerende. Her var ca. halvdelen videnskabelige medarbejdere. Hertil kommer specialestuderende.

Dansk Lithosfærecentre (DLC) er en selvstændig forskningsenhed finansieret af Danmarks Grundforskningsfond. Efter en international evaluering i 1997 har Grundforskningsfonden besluttet at videreføre DLC i en ny 5-års periode frem til 31. januar 2004 med en bevilling på i alt 85 mio. kr.

DLC beskæftiger sig med grundlæggende forhold og processer, der har at gøre med de pladetektoniske bevægelser i den ydre zone af jordkloden, som betegnes lithosfæren. Ved udgangen af 1997 bestod staben af 18 forskningsmedarbejdere, heriblandt 3 ph.d.-studerende, samt 1 administrativ medarbejder. Hertil kommer 16 "research fellows", hvoraf fem er ansat ved GEUS.

DLC har Københavns Universitet (KU) og GEUS som værtsinstitutioner. DLC er administrativt tilknyttet GEUS men fysisk beliggende sammen med Geologisk Institut, KU.

Geografisk Institut (GGI), *Geologisk Institut (GLI)* og *Geologisk Museum (GM)* er alle tilknyttet Københavns Universitets Naturvidenskabelige Fakultet. GGI og GLI er universitetsinstitutter, og ledes som sådan af en institutbestyrer og institutbestyrelse, der vælges af medarbejderne. Styreformen for GM er den samme, blot med den forskel, at der er tale om en museumsbestyrer og museumsbestyrelse.

6.2.3 Geocentrets arbejdsområder

Ved oprettelsen af Geocentret samles alle geovidenskabelige discipliner, og centrets arbejdsområde vil derfor bestå af en mangfoldighed af forskellige arbejdsområder. Det er ikke muligt her udtømmende at beskrive disse som andet end overskrifter, under hvilke der gemmer sig en række projekter/underarbejdsområder.

Centrets overordnede forskningsprofil vil omfatte følgende områder:

- Energi- og råstofressourcer
- Landskab, miljø og vandets kredsløb
- Klimaudvikling i geologisk perspektiv
- Kulturlandskabet

Ud fra de respektive institutioners udviklingsplaner, vil især følgende områder udgøre de forskningsmæssige tyngdepunkter:

- Jordskorpens geologi
- Sedimentære bassiners geologi
- Palæobiologi
- Grundvandet
- Overfladelagenes geologi og geomorfologi, herunder Grønlands indlandsis
- Stof- og energiomsætningen i landskabet
- By- og regionalgeografi

Fælles for tyngdepunkterne er, at de vil inddrage kompetencer på tværs af de deltagende institutioner, og dermed være udtryk for den synergieffekt, det er tanken at skabelsen af Geocentret vil afstedkomme.

Geocentret vil udover forskning desuden varetage en række rådgivningsopgaver, der tidligere lå hos de enkelte institutioner. Også her forventes det, at denne opgave vil nyde godt af sammenlægningen. De deltagende institutioner har hver især på forskellig vis haft uddannelse som en del af deres opgaver. Disse opgaver fortsætter, og det er tanken, at der i undervisningen på både bachelor-, kandidat- og ph.d.-niveau vil blive inddraget lærerkræfter på tværs af institutionerne.

6.3.4 Geocentrets organisation og ledelse

Det er en forudsætning for oprettelsen af Geocentret, at de respektive institutioner fortsat bevarer deres ministerielle tilhørsforhold med de opgaver, de er sat til at varetage. Der er altså ikke tale om, at deltagerne udgør en enhedsorganisation, men at de hver især bevarer deres faglige og institutionelle identitet.

Til at varetage koordineringen og styringen af samarbejdet er der etableret et chefkollegium på fire medlemmer, hvori de to hovedinteressenter – Det naturvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet og GEUS – er repræsenteret ved hver to medlemmer. Disse repræsenterer henholdsvis GLI og GGI, samt to repræsentanter fra GEUS' direktion. Endvidere kan chefkollegiet udvides med en udefra kommende person, valgt af chefkollegiet.

For at fremme den synergi, der er formålet med Geocentret, vil chefkollegiet igangsætte og stimulere fællesprojekter, dels ved at chefkollegiet koordinerer ressourceanvendelsen ved de enkelte institutioner, dels ved at chefkollegiet selv har midler til rådighed til sådanne projekter. Disse midler vil bestå af personaleressourcer og driftsmidler fra de enkelte institutioner, der er afsat til sådanne fællesprojekter.

Chefkollegiet forventes at blive bistået af et mindre sekretariat med medarbejdere hentet fra de deltagende institutioner i varetagelsen af sine opgaver, når centret er blevet fysisk etableret. Chefkollegiet skal forhandle og sikre overholdelsen af aftaler mellem parterne på

forsknings-, uddannelses- og rådgivningsområdet, samt koordinere og tilrettelægge den fysiske anvendelse af Geocentrets ressourcer. Driften af de fælles faciliteter varetages af enten GEUS eller Københavns Universitet efter nærmere aftale.

De øvrige medarbejdere ved Geocentret beholder de rettigheder og pligter de har i medfør af deres ansættelse ved de enkelte deltagende institutioner. Det ligger dog i selve ideen om Geocentret, at de skal kunne arbejde på tværs af institutionerne. Derfor foreslås det i betænkningen om Geocentret, at det skal være muligt for seniorforskere og lektorer, bl.a. gennem orlovsordninger, at få mulighed for at foretage jobrotation i længere perioder (to til fem år).

7. Afsluttende kommentarer og perspektiver for det videre arbejde

Da de enkelte samarbejdsaftaler er meget forskellige, bestod en del af arbejdet med beskrivelsen at opbygge en systematisk ramme for beskrivelsen, efterfølgende kan denne ramme deles ind i følgende punkter:

- begrundelse for samarbejdet,
- graden af forpligtelse,
- graden af specifikation og
- om aftalen er en ud af en lang række aftaler med forskellige parter som institutionen, eller om den er 'dominerende' i den forstand, at den involverer stort set hele institutionen.

Vi fandt tre egentlige hovedbegrundelser for samarbejdet: overførsel af ydelser på særlige vilkår; ændrede rammevilkår for institutionerne og styrkelse af forskning og/eller undervisning inden for et særligt område. Men andre begrundelser herunder historiske eller politiske kunne tænkes.

Der var stor forskel på graden af forpligtelse i de enkelte aftaler. Af nogle aftaler fremgår det direkte, at de involverede institutioner skal sidde i hinandens bestyrelser eller at der oprettes særlige kontaktudvalg eller lignende med konkrete beføjelser - i andre aftaler står der ikke noget konkret om, hvordan samarbejdet skal finde sted. På samme måde er der stor forskel på om aftalerne beskriver indholdet af samarbejdet, om der er tale om et gene-

relt samarbejde eller om der er tale om et samarbejde om et enkelt projekt, et enkelt laboratorium eller lignende.

Undersøgelsen viste, at nogle institutioner havde enkelte, dominerende aftaler, hvor andre havde en stor mængde af aftaler. I begyndelsen havde vi indtryk af, at der på alle institutionerne var tale om hierarkier af aftaler, således at der var formelle aftaler på det overordnede institutionsniveau og at aftalerne blev mere uforpligtende og uformelle jo længere 'ned i hierarkiet' man kom - at aftaler på afdelingsniveau f.eks. ikke havde helt samme betydning som aftaler på institutionsniveau. Dette var korrekt i forhold til nogle institutioner, men ikke i forhold til alle, efterfølgende kan vi konstatere, at nogle institutioner har helt andre strukturer, der blandt andet kunne være afhængige af fagområde og ministerium eller sagt på en anden måde: af traditioner og historie.

Samarbejdsaftalerne er en del af billedet af samarbejdet mellem forskningsinstitutionerne. En anden måde at belyse dette samarbejde på er at spørge medarbejderne om, i hvor høj grad de samarbejder med personer uden for institutionen, herunder personer fra universiteterne. Ca. en 1/3 af de sektorforskerne, der deltog i en spørgeskemaundersøgelse i 1998 i forbindelse med en undersøgelse foretaget af Analyseinstitut for Forskning angav, at de arbejdede sammen med forskere fra et dansk universitet⁵, og der er her tale om, at mange forskere på institutioner, der ikke havde en formaliseret samarbejdsaftale med et universitet, faktisk samarbejdede med universitetsforskere.

Samlet viser undersøgelsen, at der i meget høj grad samarbejdes mellem forskere på sektorforskningsinstitutioner og universiteter. Men undersøgelsen viste også, at forskellige former for samarbejde inden for forskellige fag må nøjere beskrives, før der kan foretages mere præcise målinger af samarbejdet på tværs af fag.

⁵ Forskere på sektorforskningsinstitutioner. Rapport 1999/6 fra Analyseinstitut for Forskning p. 30.

Liste over forkortelser

AAU	Aalborg Universitet
AFSK	Analyseinstitut for Forskning
AKF	Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut
AMI	Arbejdsmiljøinstituttet
AU	Aarhus Universitet
CLS	Center for Labour Market and Social Research
COPRI	Center for Freds- og Konfliktforskning
CST	Center for Sprogteknologi
DBL	Dansk Bilharziorsis Laboratorium
DFU	Danmarks Fiskeriundersøgelser
DJF	Danmarks JordbrugsForskning
DMU	Danmarks Miljøundersøgelser
DRI	Dansk Rumforskningsinstitut
DTI	Danmarks Teknologiske Institut
DTU	Danmarks Tekniske Universitet
FDIR	Fødevedirektoratet (tidl. Veterinær- og Fødevedirektoratet, VDF)
FSL	Forskningscentret for Skov & Landskab
GEUS	Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse
HHA	Handelshøjskolen i Århus
HHK	Handelshøjskolen i København
IFE	Institut for Fødevareundersøgelser og Ernæring (del af FDIR)
IFG	Institut for grænseregionsforskning
IFT	Institut for Fødevarerikkerhed og Toksikologi (del af FDIR)
JFK	John F. Kennedy Instituttet
KMS	Kort- og matrikelstyrelsen
KU	Københavns Universitet
KVL	Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole
OU	Odense Universitet (indgår nu i SDU)
RCB	Bornholms Forskningscenter
RUC	Roskilde Universitetscenter
SDU	Syddansk Universitet
SEDIRK	Sektorforskningens Direktørkollegium
SFI	Socialforskningsinstituttet
SJFI	Statens Jordbrugs- og Fiskeriøkonomiske Institut
SSL	Statens Skadedyrlaboratorium
SUC	Sydjysk Universitetscenter (indgår nu i SDU)
SVIV	Statens Veterinære Institut for Virusforskning
SVS	Statens Veterinære Serumlaboratorium